

Stéphane Le Foll miniszter a fiatal gazdák pályakezdésének támogatásáról az országos szántóverseny döntőjén

Az idei évben Ain megyében (Rhône-Alpes régió) rendezték az országos szántóverseny döntőjét szeptember 20-22. között, amit különösen nagy várakozás előzött meg, hiszen mindenki arra számított, Stéphane Le Foll miniszter legalább néhány részletet közöl a KAP-reform tervezett franciaországi alkalmazásáról. A Lyontól nem messze északkeletre fekvő Ars-sur-Formans településre az esemény utolsó napján ellátogató **szakminiszter végül arra helyezte a hangsúlyt beszédében, hogy a kormányzat elkötelezett a fiatal gazdálkodók pályakezdésének támogatása és a gazdálkodói generációváltás föltételeinek biztosítása mellett. Le Foll emlékeztetett arra, hogy ez a két terület nem csak a KAP-reform franciaországi alkalmazásában, hanem a mezőgazdaság jövőjéről jelenleg készülő törvényben is megkülönböztetett szerepet kap.** A miniszteri bejelentések külön hangsúlyt kapnak annak fényében, hogy a szántóverseny döntőjét mindig a fiatal gazdák országos szakszervezete ([Jeunes Agriculteurs](#), JA) rendezi.

A francia mezőgazdaság jövőjét meghatározni hivatott majdani jogszabály kapcsán a miniszter leszögezte, az új törvény a pályakezdés támogatására egy egységes keretet határoz meg az ország teljes területére és minden régióban biztosítja a megfelelő föltételeket az ezekhez szükséges központi, valamint a területi – elsősorban regionális – önkormányzatok által folyósított források rendelkezésre állásával. Ez utóbbi azért hangsúlyos, mert korábban döntés született arról, hogy a második pilléres támogatások fölhasználását regionális hatáskörbe utalják. Ennek kapcsán a szakma jelentős része attól tart, hogy „22 kis vidékfejlesztési politika” jön létre az országban, ami nemhogy csökkenteni, hanem növelni fogja az egyes régiók gazdálkodói közötti különbségeket és az esetleges versenyhátrányt.

A szántóverseny fináléja jelentette emelkedett hangulatot választotta a miniszter ahhoz is, hogy bejelentse a már nagyon régen várt [intézkedést](#), miszerint eltörlik a pályakezdéshez eddig föltételül szabott minimális birtokméret kötelezettségét (*surface minimum d'installation*, SIM), mivel az teljesen „idejétmúlt” (*obsolète*). Helyette bevezetik a „minimális tevékenységi megfelelést” (*activité minimum d'assujettissement*, AMA), ami a gazdaságban folyó minden tevékenységet számba vesz és ha eléri a megkívánt mértéket, följosítja a gazdálkodót arra, hogy főállású gazdálkodóként vetesse magát nyilvántartásba a társadalombiztosítási ellátásra való jogosultság igénylésekor. Le Foll bejelentette azt is, hogy a [GAEC](#)¹-ek uniós elismerését követően azok státusát a mezőgazdaság jövőjéről szóló törvényben is rendezik.

Változni fog a jövőben a gazdálkodási tevékenység és a birtokszerkezet alakulását befolyásolni, szabályozni hivatott eszköz-rendszer (az úgynevezett [contrôle des structures](#)) is, aminek a jövőben sokkal inkább figyelembe kell vennie a termelési rendszerek sokféleségét és környezetvédelmi szempontokat előnyben részesítő agronómiai eljárásokat. A miniszter célja, hogy a változtatásokkal elejét lehessen venni az indokolatlan birtokméret-növeléseknek és be lehessen zárni bizonyos kiskapukat. **Fontos megjegyezni, hogy a birtokszerkezetet a francia szabályozás elsősorban nem a földtulajdon-szerzés közvetlen korlátozásával oldja meg (ugyanis olvasatukban a tulajdonhoz való jog sérthetetlen), hanem a termőföld hasznosítását szabályozza igen kifinomult módszerekkel, ez a [contrôle des structures](#).**

Stéphane Le Foll emlékeztetett arra is, hogy a köztársasági elnök által meghirdetett „**generációs szerződés**” (*contrat de génération*) új lehetőség a mezőgazdasági, élelmiszeripari és erdőgazdasági-faipari foglalkoztatás növelésére is. A miniszter szerint ezt

¹ Sajátos mezőgazdasági társas vállalkozási forma, ahol nem mindig volt bizonyítható, hogy minden társ valóban aktív gazdálkodó – ezt a helyzetet kellett a francia kormánynak Brüsszelben rendeznie a KAP-tárgyalások alatt.

az innovatív eszközt az elsősorban kkv-kra épülő mezőgazdaságban is lehet alkalmazni, mivel ezek a cégek élni tudnak a fiatalok alkalmazását és képzését, valamint a szenior korúak munkahelyének megtartását lehetővé tevő intézkedéssel. Az intézkedést a mezőgazdaságban 30 éves korig lehet igénybe venni, a támogatás összege azonban kisebb, ha a fiatal nem alkalmazotti státusban veszik föl a gazdaságba. *A generációs szerződés a kisvállalkozások átadásának lehetővé tételével biztosítja a gazdaság szerkezetének megtartását. Az elv az, hogy egy 57. életévét elérő vállalkozó határozatlan idejű szerződéssel alkalmaz egy fiatal, akinek később átadja a céget – a lehetőség kiterjed a mezőgazdasági vállalkozásokra is.*

Ahogy ezt [a La France Agricole írása is összefoglalta](#) a szántóversenyéről szóló tudósításában, a fiatalok pályakezdésének támogatása részben a régiók hatáskörébe kerül azzal, hogy a második pilléres támogatásokat (FEADER) a kormányzat decentralizálni tervezi. Ennek értelmében a fiatal gazdák alaptámogatása (DJA, *dotation jeunes agriculteurs*) az ország teljes területén azonos összegű lesz, ám a kiegészítő támogatásokat ez egyes régiók saját hatáskörben és a regionális prioritások² függvényében folyósíthatják (vagy sem). Minden régióban egy úgynevezett regionális birtok-átadási és pályakezdési bizottságot (CRIT, *comité régional d'installation-transmission*) hoznak létre, amit a prefektus és a regionális közgyűlés elnöke vezet, munkájában pedig részt vesznek a szakmai partnerek, köztük a reprezentatív gazdálkodói szervezetek. A CRIT keretén belül döntenek majd a regionális pályakezdési stratégia fő irányairól és a CRIT koordinálja majd az adott régióhoz tartozó megyék saját pályakezdési politikáját. Megszűnnek a megyei pályakezdési bizottságok (CDI), a kérelmeket viszont továbbra is a területileg illetékes megyei szakigazgatási hivatalhoz kell beadni. A jelenlegi „pályakezdési információs pontokat” (*points info installation*) 2015-től fölváltják a „pályakezdési fogadó pontok” (*points accueil installation*). A miniszter hivatalosan nem pontosította, hogy a megvalósításban a jövőben az agrárkamara (ahogy most), vagy a JA kap fő szerepet. A jelek szerint végső soron inkább a régiókra bízzák azt, hogy megyei szinten kinek engedik át az irányítást abban a pályakezdési támogatási folyamatban, ami magában foglalja a jelentkezők információkkal való ellátását, orientálását és képzését (a 40 éves kor felettiek esetében is).

A miniszter a pályakezdésről fogalmazva úgy szólt, szeretné megerősíteni a fokozatos pályakezdés intézményét, ami olvasatában azt jelenti, hogy a jelölteknek öt év áll rendelkezésükre, hogy az általuk beindított gazdaság helyzetét megszilárdítsák. Ezt az elképzelést egy végrehajtási utasítás formájában fogják megvalósítani, mégpedig a mezőgazdaság jövőjéről készülő törvényhez kapcsolódva. A stabil gazdálkodáshoz szükséges és elvárt jövedelmi szintet csak az ötödik év végére kellene elérni, ezzel párhuzamosan a megítélt pályakezdési támogatást is két részletben folyósítanák: egy részét az induláskor azonnal, a második részét pedig akkor, amikor a jövedelmezőségi elvárás teljesült. Ugyanez az öt éves átmenet érvényesülne a szükséges szakmai ismeretek megszerzése esetében is, ennyi „türelmi időt” kapnának a jelöltek, hogy egy nem mezőgazdasági tevékenységből teljes egészében váltsanak egy mezőgazdaságra.

A miniszter már a szántóverseny zárónapján megerősítette, a fiatal gazdák pályakezdését a KAP első és második pilléréből egyaránt támogatni fogják annak érdekében, hogy a pályakezdő gazdák száma minél nagyobb legyen. A 2014-es francia költségvetésben az általános megszorítások ellenére – az eddig napvilágot látott tervezetek szerint a mezőgazdasági tárca büdzséje 3,2%-kal lesz kisebb, mint 2013-ban – a fiatal gazdák pályakezdésének támogatására fordított összeg változatlan szinten marad és megmarad a fiatal gazdáknak adott kamattámogatás is.

² pl. nem gazdálkodói családból érkező fiatalok támogatása (*hors cadre familiale*), kedvezőtlen adottságú területek, hozzáadott-érték termelés és munkahely-teremtés, környezetvédelmi szempontok előtérbe helyezése, stb.)

A szántóversenyről magáról

A három napos eseményre [a JA mérlege szerint](#) összesen nyolcvanezren látogattak ki, az első napot pedig kifejezetten a szakmának és az iskolásoknak tartották fenn. A számtalan iskolás csoport elsősorban a mezőgazdaság különböző termelési ágaival ismerkedhetett meg azokon a standokon, amik Rhône-Alpes régió mezőgazdaságának rendkívüli sokszínűségét mutatták be. A régió jelentős zöldség-gyümölcs termelő, megkerülhetetlen a borászata, érdemi területet foglalnak el a gyógynövények, ezen belül is elsősorban a faj- és hibridlevendula, valamint a szántóföldi növények. Az állattenyésztés is fontos, leginkább mégis a Label Rouge védjeggyel elismert bresse-i csirkére asszociálnak a fogyasztók, ha a régi nevét hallják. Érdemes megemlíteni, hogy a Rhône-Alpes régióhoz tartozó és a szántóversenyt rendező Ain megyében található Nyugat-Európa legnagyobb édesvízi haltenyésztő körzete, mégpedig a Dombes kistérség tavaival.

A szántóversenyre 120 hektárt különítettek el a helyi gazdák, ennek egy részét előre megtervezett módon különböző növénykultúrákkal vetették vagy ültették be, az így kapott növényzet adta a „keretet” a rendezvényhez. Ezekhez igazítva alakították ki azokat a tanösvényeket (*a mezőtől a tányérig*), ahol a látogatók – és különösen a jövő fogyasztóit jelentő mai iskolások – megismerhették mindazon növénykultúrákat és állattenyésztési ágazatokat, amik a régiót jellemzik. Külön parcellákat foglaltak el a kertészeti kultúrák, köztük az országban csak itt, kifejezetten a levélnyeléért termesztett articsóka, amiből csupán ezen a vidéken készítenek konzervet. Érdemes megemlíteni a levendulatermesztők standját, akik a mobil olajdesztilláló mellett fölállított nagyméretű táblákkal arra igyekeztek a figyelmet fölhívni, hogy a természetes levendula-olaj nem mesterséges vegyipari termék, amit végre Brüsszelnek is el kellene ismernie és másként kellene kezelni ezt és a többi növényi illóolajat.

A szántóverseny alkalmával hirdetik ki minden évben az innovatív fiatal gazdálkodók versenyének (*Graines d'agriculteurs*) győzteseit, ez alkalommal két állattartó fiatal lett a győztes, akiket a miniszter és a JA elnöke, François Thabuis hirdetett ki. A versenyről tudni kell, hogy minden évben más és más ágazatból várják a jelentkezőket, a 2013-as forduló tematikája a szarvasmarha-tenyésztés volt. A tíz döntőssel a francia szarvasmarha-ágazat a maga sokszínűségében messzemenően képviselve volt, hiszen:

- számtalan fajta, köztük kisebb egyedszámúak is (*Bazadaise, Parthenaise*) képviseltették magukat gazdáikon keresztül,
- megjelent szinte minden tenyésztési, tartási forma,
- majd mindegyik nagy régió és eltérő domborzati forma jelen volt,
- ahogy nagyon sokféle pályakezdési módozattal is lehetett találkozni a versenyzők szakmai életútja kapcsán,
- akik más és más értékesítési csatornákon keresztül próbálják meg jövedelmüket biztosítani.

Az egyik győztes Damien Davienne lett, aki Picardie régióban tenyészt Blonde d'Aquitaine marhákat. A bátyjával közösen dolgozik, akivel 2008-ban együtt vették át a 115 hektáros családi gazdaságot és vásároltak 100 állatot is. Nem olyan régen döntöttek a biogazdálkodásra való áttérés mellett, ahogy közös eredmény a „Ferre de la Verte Vallée en Picardie” vállalkozás létrehozása is, ennek keretében az általuk megtermelt hús 95%-át közvetlenül a fogyasztóknak értékesítik. Rövid távú terveik között szerepel egy harmadik, lehetőleg nem családi körből érkező társ bevétele a vállalkozásba.

A másik nyertesnek Benoît Morel-t hirdették ki, aki a Jura hegyvidék közelében lévő gazdaságából kiindulva húsz éves kora óta űzi a nyári magashegyi legeltetés (*transhumance*) egyre ritkább mesterségét úgy, hogy közben a legmodernebb eljárásokat alkalmazza (ellés-monitorozás, mesterséges termékenyítés, stb.). Terve, hogy a közvetlen értékesítés arányát növelje olyan formában, hogy a hentesek a gazdaságba eljőve vásárolják meg az állatokat. Törekszik arra is, hogy a helybéli gazdák, a vágóhíd és a hentesek minél szorosabb összefogásával munkájukkal minél nagyobb hozzáadott értéket tudjanak előállítani.

A tíz döntős bemutatása és a velük készített videók elérhetők a www.graines-agriculteurs.com oldalon.

A jövő évi szántóverseny döntőjét a Bordeaux melletti Saint Jean d'Illac-ban rendezik, az esemény azért ígérkezik különlegesnek, mert egyben ez lesz a jövő évi szántó világverseny döntője is, mégpedig 2014. szeptember 4-7. között. A honlap már él: www.lesterresdejim.com.

Somogyi Norbert, Párizs